

Δελτίο Τύπου

Του οργανισμού της ΕΕ για τα ναρκωτικά, Λισαβόνα

Αριθ. 11/2002

ΝΑ ΜΗΝ ΑΠΟΣΤΑΛΕΙ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΙΣ 03 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2002, ΩΡΑ 11:00 ΒΡΥΞΕΛΛΩΝ

Ετήσια έκθεση 2002 σχετικά με το πρόβλημα των ναρκωτικών στην ΕΕ

ΕΣΤΙΑΣΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΛΑΠΛΗ ΧΡΗΣΗ, ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΚΑΙ ΣΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ ΣΤΙΣ ΦΥΛΑΚΕΣ

Η παρούσα έκθεση εστιάζεται ειδικά στην πολλαπλή χρήση, στις επιτυχείς στρατηγικές θεραπείας από τα ναρκωτικά και στο πάντοτε αμφιλεγόμενο θέμα των ναρκωτικών στις φυλακές.

Σε ό,τι αφορά την πολλαπλή χρήση, απηχεί τις αυξανόμενες ανησυχίες της ΕΕ και ζητεί να μελετηθούν περισσότερο οι σχετικές «τελετουργίες και κοινωνικός έλεγχος». **Σε ό,τι αφορά την επιτυχή θεραπεία**, καταλήγει ότι αυτά που έχουν αποδειχτεί αποτελεσματικά πρέπει να επεκταθούν και να τύχουν μεγαλύτερης επεξεργασίας. **Σε ό,τι αφορά τη χρήση ναρκωτικών στις φυλακές**, το ΕΚΠΝΤ δηλώνει ότι αυτή έχει μεταβάλει ριζικά την πραγματικότητα των φυλακών κατά τις δύο τελευταίες δεκαετίες.

Παρακάτω παρατίθενται ορισμένα σημεία από αυτό το κεφάλαιο:

ΠΟΛΛΑΠΛΗ ΧΡΗΣΗ – ΧΡΕΙΑΖΟΝΤΑΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ

Η πολλαπλή χρήση ναρκωτικών σημαίνει χρήση μιας παράνομης ουσίας ταυτόχρονα με άλλη παράνομη ή νόμιμη ουσία, όπως το αλκοόλ. Ακόμη και τα ποτά που προσδίδουν ενέργεια περιλαμβάνονται ενίοτε στους ορισμούς και στη Γαλλία περιλαμβάνεται και ο καπνός. Μια τέτοια συμπεριφορά μεγιστοποιεί τις επιδράσεις, εξισορροπεί ή ελέγχει τις αρνητικές επιδράσεις και υποκαθιστά τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα.

Μερικοί τρόποι πολλαπλής χρήσης ναρκωτικών είναι πιο επικίνδυνοι από άλλους. Για παράδειγμα, μολονότι είναι δύσκολο να ληφθεί υπερβολική δόση βενζοδιαζεπινών και μόνο, ο συνδυασμός μιας μεγάλης δόσης αυτών και μιας μεγάλης δόσης αλκοόλ ή οπιούχων, όπως ηρωίνης ή μεθαδόνης, μπορεί να είναι θανατηφόρος. Και υπάρχει αυξανόμενη ανησυχία για το δυνητικό μίγμα ψυχοδραστικών ουσιών σε δισκία, τα οποία πωλούνται ως έκσταση. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε απρόβλεπτους πολλαπλούς κινδύνους για την υγεία.

Οι περισσότεροι θάνατοι από τα ναρκωτικά συνδέονται με την ενέσιμη χρήση ηρωίνης σε συνδυασμό με άλλα ναρκωτικά. Στις περιπτώσεις θανατηφόρων υπερβολικών δόσεων είχε ληφθεί ένα τουλάχιστον άλλο ναρκωτικό ή αλκοόλ σε ποσοστό άνω του 50% στο **Ηνωμένο Βασίλειο** και έως και 90% στην **Ιρλανδία**.

Η πολλαπλή χρήση ναρκωτικών αυξάνει σοβαρά τις πιθανότητες επικίνδυνης οδήγησης, αλλά τα δεδομένα της ΕΕ όσον αφορά τα ναρκωτικά και την οδήγηση είναι πολύ περιορισμένα. Η βίαιη ή επιθετική συμπεριφορά συνδέθηκε πρόσφατα με αυξημένη κατανάλωση αλκοόλ σε συνδυασμό με διεγερτικές «φαρμακευτικές» ουσίες.

./..

Σε ορισμένες χώρες, οι θάνατοι από την πολλαπλή χρήση εξακολουθούν να αυξάνονται. Τους σοβαρότερους κινδύνους για την υγεία αντιμετωπίζουν οι προβληματικοί χρήστες ναρκωτικών, και κυρίως όσοι κάνουν ενέσιμη χρήση οπιούχων και άλλων ναρκωτικών. Οι χρήστες πολλαπλών ναρκωτικών που υποβάλλονται σε θεραπεία είναι ως επί το πλείστον άνδρες, ιδιαίτερα μεταξύ των ατόμων που χρησιμοποιούν ηρωίνη σε συνδυασμό με άλλα οπιούχα και κοκαΐνη ή αλκοόλ. Η επικράτηση της χρήσης πολλαπλών ναρκωτικών είναι υψηλότερη στους νέους σε νυχτερινά χορευτικά κέντρα διασκέδασης από ό,τι στους νέους σε άλλους χώρους. Οι μεγαλύτερης ηλικίας χρήστες ναρκωτικών και οι «ψυχαγωγικοί» χρήστες ναρκωτικών αποτελούν τις δύο ομάδες υψηλότερου κινδύνου.

Η έκθεση καταλήγει ότι οι τελετουργίες και ο κοινωνικός έλεγχος που χρησιμοποιούν οι χρήστες πολλαπλών ναρκωτικών για να επιτύχουν τα επιθυμητά αποτελέσματα περιορίζοντας ταυτόχρονα τους κινδύνους χρειάζεται να γίνουν καλύτερα κατανοητά, όπως επίσης και τα σχετικά κλινικά θέματα.

Η ΕΠΙΤΥΧΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΝΑ ΕΠΕΚΤΑΘΕΙ

Ένας σκοπός του σχεδίου δράσης της **ΕΕ** για τα ναρκωτικά (2000-04) είναι «η σημαντική αύξηση του αριθμού των επιτυχημένα θεραπευμένων τοξικομανών». Ωστόσο, δεν υπάρχουν συγκεντρωτικά δεδομένα σε επίπεδο **ΕΕ** ώστε να υπολογιστεί άμεσα ο βαθμός επίτευξης αυτού του στόχου – εντούτοις, έχουν διενεργηθεί πολλές αξιολογήσεις στην ΕΕ για το ποια θεραπεία αποδίδει.

Η **θεραπεία αντιμετώπισης στερητικού συνδρόμου**, ή αποτοξίνωση, θεωρείται συνήθως το πρώτο βήμα μιας ολοκληρωμένης θεραπευτικής διαδικασίας, αλλά αποτελεί τον τύπο θεραπευτικής παρέμβασης που έχει αξιολογηθεί λιγότερο. Η μεθαδόνη χρησιμοποιείται ευρέως. Η θεραπεία απεξάρτησης χωρίς χρήση φαρμάκων, γνωστή και με την αγγλική έκφραση «cold turkey», εφαρμόζεται, αν και δεν είναι ουσιαστικά γνωστό σε ποιο βαθμό. Η σχετικά νέα εμφάνιση της ταχείας αποτοξίνωσης με ναλτρεξόνη υπό πλήρη νάρκωση – ορισμένες φορές αναφέρεται ως «ταχύρρυθμη θεραπεία απεξάρτησης» (turbo withdrawal treatment) δεν έχει ακόμη αναλυθεί λεπτομερώς και πρέπει να ερευνηθεί διεξοδικότερα, όπως υποστηρίζει το ΕΚΠΝΤ.

We have deleted the paragraph from «Μολονότι...» to «...ασθενούς» because it did not exist in the English version.

Η **θεραπεία με αποχή από τα ναρκωτικά** (στενή θεραπεία) εφαρμόζει φαρμακοκοινωνικές τεχνικές. Ο στόχος της είναι πρώτα να επιτευχθεί η αποχή του ατόμου από τα ναρκωτικά και εν συνεχεία η μακροπρόθεσμη απαλλαγή του από την επιθυμία λήψης ναρκωτικών. Κατά κανόνα, 30-50% των ατόμων που εισάγονται για θεραπεία με αποχή από τα ναρκωτικά την ολοκληρώνουν επιτυχώς. Η συγκεκριμένη θεραπεία έχει αξιολογηθεί στην Ευρώπη με διαφορετικές μεθοδολογίες και οι σχετικές γνώσεις εμπλουτίστηκαν σημαντικά. Ωστόσο, χρειάζεται περαιτέρω έρευνα προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα νεοεμφανισθέντα φαινόμενα.

Το αποτέλεσμα της **θεραπείας με ιατροφαρμακευτική υποστήριξη**, στην οποία υπάγεται η θεραπεία υποκατάστασης, μπορεί να είναι η αποχή, αλλά μπορεί επίσης να είναι και η συντήρηση μακροπρόθεσμης ιατρικής θεραπείας. Η συντήρηση με μεθαδόνη αποτελεί τον πιο διαδεδομένο τύπο τέτοιου είδους θεραπείας. Η θεραπεία με ιατρική βοήθεια έχει αξιολογηθεί ευρέως στην Ευρώπη και αποδεικνύεται συνήθως αποτελεσματική στον περιορισμό της κατανάλωσης παράνομων ουσιών, στη μείωση της επικίνδυνης συμπεριφοράς και της εγκληματικότητας. Οι παρεμβάσεις στο πλαίσιο των οποίων χρησιμοποιείται μεθαδόνη έχουν αποδειχτεί ιδιαίτερα αποτελεσματικές, και η βουπρενορφίνη επίσης. Παρά τις προφανείς αυτές «επιτυχίες», ορισμένες χώρες θεωρούν ότι ούτε η μεθαδόνη ούτε η βουπρενορφίνη έχουν βελτιώσει αρκετά την εν γένει ευημερία των άπορων άστεγων τοξικομανών και αναζήτησαν εναλλακτικές λύσεις, όπως για παράδειγμα τη δοκιμαστική χορήγηση ηρωίνης.

Στον συνολικό τομέα της επιτυχούς θεραπείας, η τωρινή έκθεση καταλήγει ότι τα τελευταία χρόνια δίδεται μεγάλη έμφαση στην επέκταση των θεραπευτικών υπηρεσιών. Ο στόχος αυτός έχει επιτευχθεί σε μεγάλο βαθμό. Η πρόκληση πλέον είναι να διευρυνθεί το πεδίο εφαρμογής τους, να βελτιωθούν αυτές οι παρεμβάσεις και να αυξηθεί η επιτυχία τους.

./..

ΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ ΕΧΟΥΝ ΜΕΤΑΒΑΛΕΙ ΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΑΚΩΝ

Η έκθεση αναφέρει ότι η παρουσία των ναρκωτικών και η χρήση ναρκωτικών έχει μεταβάλει ριζικά την πραγματικότητα των φυλακών κατά τις δύο τελευταίες δεκαετίες. Όλες οι χώρες της **ΕΕ** αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα λόγω των ναρκωτικών και των συνδεδεμένων με τα ναρκωτικά λοιμωδών νοσημάτων στις φυλακές. Ο πληθυσμός των φυλακισμένων θεωρείται ομάδα υψηλού κινδύνου όσον αφορά τη χρήση ναρκωτικών. Σε σύγκριση με την κοινωνία, στις φυλακές υπάρχει μεγαλύτερη εκπροσώπηση χρηστών ναρκωτικών. Στην **ΕΕ**, το ποσοστό των τροφίμων φυλακών που ανέφεραν ότι έχουν κάνει κάποτε χρήση παράνομων ουσιών κυμαίνεται, ανάλογα με τη φυλακή και τη χώρα μεταξύ 29% και 86% - άνω του 50% στις περισσότερες μελέτες. Όπως και στην κοινωνία, η κάνναβη είναι η συχνότερα χρησιμοποιούμενη ουσία, αλλά υπάρχουν επίσης υψηλά επίπεδα χρήσης ηρωίνης – περίπου στο 50% των τροφίμων σε ορισμένες περιπτώσεις. Οι φυλακισμένοι με ιστορικό συστηματικής χρήσης ναρκωτικών, ενδοφλέβιας χρήσης ναρκωτικών ή εξάρτησης μπορεί να αντιπροσωπεύουν έως και το 69% του πληθυσμού μιας φυλακής.

Οι περισσότεροι χρήστες ναρκωτικών συνήθως διακόπτουν ή περιορίζουν τη χρήση μετά τη φυλάκιση επειδή δεν μπορούν να προμηθευθούν ναρκωτικά. Ωστόσο, ορισμένοι συνεχίζουν να κάνουν χρήση ναρκωτικών - σε μεγαλύτερο μάλιστα βαθμό σε ορισμένες περιπτώσεις - ενώ μερικοί μπορεί ακόμη και να αρχίσουν τη χρήση μετά τον εγκλεισμό τους. Η συστηματική πληροφόρηση σχετικά με τη χρήση ναρκωτικών στις φυλακές είναι σπάνια, αλλά μικρότερες τοπικές μελέτες υποδεικνύουν ανησυχητικά επίπεδα χρήσης. Έως το 54% των τροφίμων των φυλακών αναφέρουν ότι είναι χρήστες ναρκωτικών και έως το 36% αναφέρουν ότι κάνουν συστηματική χρήση ναρκωτικών. Έως το 26% των χρηστών ναρκωτικών στις φυλακές αναφέρουν ότι έκαναν για πρώτη φορά χρήση ναρκωτικών στη φυλακή, ενώ έως και το 21% των ενδοφλέβιων χρηστών ναρκωτικών στις φυλακές άρχισαν την ενέσιμη χρήση κατά τη διάρκεια της φυλάκισής τους. Στις φυλακές διαπιστώνεται περισσότερο επικίνδυνη συμπεριφορά, όπως κοινή χρήση ναρκωτικών και συνέργων ενέσιμης χρήσης, τατουάζ και εκπόρευση.

Υπάρχουν λιγότερες φυλακισμένες γυναίκες από ό,τι άνδρες, αλλά με μεγαλύτερο ποσοστό χρήσης ναρκωτικών. Η πρόσβαση στις παράνομες ουσίες είναι πολύ πιο δύσκολη στις φυλακές από ό,τι έξω από αυτές. Αλλά οτιδήποτε μπορεί να εξευρεθεί έναντι πληρωμής. Υπολογίζεται ότι οι τιμές των ναρκωτικών είναι από διπλάσιες έως τετραπλάσιες σε σχέση με τις τιμές εκτός φυλακής, με αποτέλεσμα τα ναρκωτικά να είναι 10 έως 20 φορές ακριβότερα από άποψη καταναλωτικής δύναμης. Το εμπόριο ναρκωτικών μέσα στη φυλακή είναι πολύ πιο οδυνηρό από ό,τι έξω από αυτές, με αποτέλεσμα εκφοβισμούς, τρομοκρατία και εγκληματικές πράξεις.

Η έκθεση δεικνύει ότι οι τρέχουσες παρεχόμενες υπηρεσίες περίθαλψης τοξικομανών δεν καλύπτουν τις ενδεχόμενες ανάγκες των χρηστών ναρκωτικών, το ποσοστό των οποίων υπολογίζεται ότι υπερβαίνει το 50% του πληθυσμού των φυλακισμένων. Τα περισσότερα σωφρονιστικά συστήματα στην Ευρώπη απομένει ακόμη να ανταποκριθούν στην πρόκληση να επιτύχουν «ισότιμη περίθαλψη» μεταξύ της κοινωνίας και των φυλακών.

Μολονότι στις περισσότερες φυλακές της **ΕΕ** και της **Νορβηγίας** φαίνεται πως είναι διαθέσιμο έγγραφο ενημερωτικό υλικό για τα ναρκωτικά και τα συνδεδεμένα με τα ναρκωτικά λοιμώδη νοσήματα, οι συστηματικές και οι επαναλαμβανόμενες ευκαιρίες για μια κατά μέτωπο αντιμετώπιση των ζητημάτων πρόληψης σπανίζουν και συχνά εξαρτώνται από τις πρωτοβουλίες εξωτερικών φορέων ή μεμονωμένων ατόμων του σωφρονιστικού προσωπικού. Η αποτοξίνωση πραγματοποιείται συνήθως από τις ιατρικές υπηρεσίες των φυλακών ή σε ειδικούς θαλάμους αποτοξίνωσης, αλλά συχνά δεν παρέχονται κατευθυντήριες γραμμές για την ποιότητα.

Με εξαίρεση την **Ελλάδα**, τη **Σουηδία** και δύο ομόσπονδα κρατίδια της **Γερμανίας** (**Βαυαρία** και **Βάδη-Βυρτεμβέργη**), η θεραπεία υποκατάστασης μπορεί να διατίθεται σε φυλακές όλων των χωρών της **ΕΕ** και της **Νορβηγίας**. Ωστόσο, ακόμη και σε χώρες όπου μεγάλο ποσοστό των προβληματικών χρηστών ναρκωτικών στην κοινωνία υποβάλλονται σε θεραπεία υποκατάστασης, στις φυλακές ακολουθείται συχνά πολιτική αποτοξίνωσης. Η πρόληψη της μετάδοσης λοιμωδών νόσων κατά τη διάρκεια του εγκλεισμού αποτελεί προτεραιότητα για αρκετά σωφρονιστικά συστήματα της **ΕΕ** στην Ευρώπη. Εντούτοις, αρκετές βασικές παρεμβάσεις, οι οποίες έχουν αποδειχτεί αποτελεσματικές στην κοινωνία, δεν εφαρμόζονται επειδή είναι πολιτικά φορτισμένες, προσκρούουν στην αντίσταση του προσωπικού και θεωρούνται ανεπαρκείς για τους χώρους των φυλακών.

Σημειώσεις για τους συντάκτες:

Φέτος, το ΕΚΙΠΝΤ σας προσφέρει μια ειδική ιστοθέση: *Ετήσια έκθεση 2002 στο διαδίκτυο* στη διεύθυνση <http://annualreport.emcdda.eu.int> ή <http://emcdda.kpnqwest.pt>. Η ιστοθέση *περιλαμβάνει μεταφορτώσιμα* αρχεία PDF της έκθεσης και άλλων δελτίων τύπου σε 12 γλώσσες (11 γλώσσες της **ΕΕ** + **Νορβηγική**).

Επαφή: Joelle Vanderauwera, European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction - EMCDDA,
Rua da Cruz de Santa Apolónia 23-25, PT-1149-045 Lisbon, Portugal. Τηλ: +351 21 811 3000
_ <http://annualreport.emcdda.eu.int> P <http://emcdda.kpnqwest.pt>